

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értéküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ ozimzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Rothadás és korhadás, a tápanyagok és épületfák conserválása. Dr. Mika Károly. — A gyps mint trágya. Réti János. — A kolozs-monostori gazd. tanintézet szőlője. Székely Sándor. — Termelésre ajánlt gyümölcsfajok. — Amerikai szőlővesszők eladása. — Egy veleg: Gyászjelentés. Mezőgazd. állapotok. Jegyzéknapló a gazdák számára. Irtószér a drótféreg ellen. Az elültetett gyümölcsfák elpusztulása. A tehén tejének vérossége. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Rothadás és korhadás, a tápanyagok és épületfák conserválása.*)

A rothadás és korhadás által a szerves testek desorganizálódnak, feloldatnak, egyszerűbb vegyületekre bontatnak, hogy végre szén-sav, víz, ammoniak, salétromsav és hamualkatrészek alakjában az anyatermészetnek visszaadassanak. Ha ezen bomlási folyamat nedves uton, tehát víz jelenlétében megy végbe — rothadásnak, ellenkező esetben korhadásnak nevezzük.

Mindkét folyamat a legalsóbb rendű növényi szervezetek által idéztetik elő, melyek a penészek legegyszerűbb képviselői. Ezeknek szabadszemmel láthatatlan mikroszkopikus csirjai mindenütt — úgy a talajban, mint a levegőben és vízben — el vannak terjedve, s csak kedvező alkalomra várnak, hogy tovább fejlődhessenek.

Mintán az elhalt szervezetek, legyenek azok állatiak vagy növényiek, nagyon kedvező talajul szolgálnak továbbfejlődésükre, ezeket támadják meg s az által, hogy felemésztik, egyszerűs mind gondoskodnak eltakarításukról, és eszközlik azt is, hogy azon anyagok, melyek a földből és levegőből a növények által elvonattak, annak visszaadassanak; tehát a lég és talaj anyagain, alkatrészeit egyensúlyban tartják. Az anyag állandó és örökös, semminek abból elveszni nem szabad, csak alakját változtathatja.

Ha ezen rothadást vagy korhadást okozó csirokat meg-

öljük, vagy szükséges létfeltételeiktől, mint a meleg bizonyos foka és nedvesség megfosztjuk, sem rothadás, sem korhadás nem jön létre.

Ugy a rothadásnál, mint a korhadásnál természetesen igen különböző és egymást szabályszerűen felváltó mikroszkopikus szervezetek szerepelnek. Pasteur hirneves francia tudós két osztályát különbözteti meg ezeknek: az Aerobiákat és Anärobiákat, a szerint, mint életfentartásukhoz a levegő élenye szükséges, vagy nem. A rothadás és korhadásnál a munkát az elsők kezdik meg, t. i. az Aerobiák, melyekhez Pasteur a monadokat és bakteriumokat sorolja; az Anärobiák — a vibriók — melyeknek élenyre nincs szükségük, sőt ettől elpusztulnak és csak akkor lépnek fel, ha már az absorbeált éleny az elsők által eltávolított, illetőleg ezek befejezték működésüket. A vibriók úgy látszik, az önönmaguk által produkált anyagoktól (hullaméreg, ptomain) pusztulnak el s az Oxidatió bevégzését felsőbb rendű penészekre (u. n. fonálpénészek) hagyják. Ha a rothadó anyagokhoz a levegő csak korlátoltan juthat, a bakteriumokkal egyidejűleg a vibriók is felléphetnek, s így mindkét folyamat egyszerre mehet végbe.

A rothadási és korhadási folyamatokat a technika ma még nagyon korlátolt mértékben értékesíti. Így a már használt csontszén tisztítását vehetjük ide, mennyiben ez vagy egy eszközöltetik, hogy a csontszénen hígított sósavval leöntve rothadó erjedésbe hozzuk; vagy félszáraz állapotban felhalmozva, meleg fejlesztés által kísért korhadáson megy keresztül. Mindkét folyamat a tisztátalanító szerves anyagokat távolítja el.

A len és kender áztatása szintén a rothasztás jellegét viseli magán; az áztatás által azon enyvszerű anyag oldatik fel, mely a használandó rostokat a faréshez ragasztja. A rothasztás ezen módjának pontos keresztülvitele igen fontos, mert ha ez a kellő határt túllépi, mennyiben a kimosás és szárítás által a folyamatot idejében nem szakítjuk meg, a rostok színe

*) Dr. H. Schwarz „Stoff u. Kraft in der menschlichen Arbeit.“

intensívebb lesz s így azok a fehérítésnél nagyon meggyengítetnek. Hogy ezen rothadási folyamat valóban ilyenmü ferment organismusok által idéztetik elő, bizonyítja az áztatók kártékony hatása egészségügyi tekintetben.

A bőrök kidolgozásánál is az u. n. iz z a s z t á s erősen nedvesen tartott izzasztó gödrökben, szintén rothadási folyamat, melyet azonnal meg kell szakítani, mihelyt a felbőr és a rajta levő szőrök kellőleg meglazítottak.

A sajt érését is ilyen szabályozott rothadásra lehet visszavezetni, minek következtében a m m o n i á k, a k y l a m j u, i l l ó z s i r o k stb. képződnek, melyek az illető sajt sajátságos ízét kölcsönzik. A roquefort sajtjánál látható elágazódások, melyek valóságának jele gyanánt tekintetnek, a P e n i c i l l i u m g l a u c u m nevű közönséges penésztől származnak.

A technika főrekvése azonban sokkal nagyobb mértékben irányul oda, hogy a szerves anyagokat, mindenekelőtt a tápanyagokat és az épületeffakat, mesterséges eszközök segítségével megóvják.

Ezen általánosan elterjedt alacsonyrendű mikro-organismusokkal szemben folytatott folytonos harcot „c o n s e r v á l á s n a k” nevezzük. Csak akkor, ha specialis betegségeket okozó csirák megsemmisítéséről van szó, használjuk a „d e s i n f i c i á l á s” kifejezést.

A conserválás legcélszerűbben úgy eszközöztetik, hogy vagy ezen veszélyes csirokat nem engedjük az illető anyagokhoz jutni, tehát azoktól elzárjuk, vagy életfeltételeiktől fosztjuk meg.

Hogy a rothadást vagy korhadást okozó szervezetek fejlődhessenek, a hőmérséknek magasabbnak kell lennie 0°-nál, tehát f a g y a s z t á s által igen sok anyag conserválható. A hideg által ugyan a csirok nem pusztítottak el véglegesen, de veszélyes szaporodásuk megakadályoztatik. A hideg által való conserválásnak legnagyobb szerű példáját a Szibéria tundráinak jeges talajában talált mammuth hullák szolgáltatják, melyeknek husával a T u n g u s o k kutyáikat etelhették, daczára annak, hogy ezen hullák megszámlálhatatlan évek során fekdtek jeges sirjokban.

S z t. - P é t e r v á r egész télen, tehát az év nagyobb részében, fagyott hust fogyaszt, sőt a mi mészárosaink is (ott a hol) kezdik becsülni nyárban a jégkamrák czélszerűségét.

A n g l i á b a n a tengeri halakat a fogás után azonnal leölik s jég között tartják el; végre A n g l i a igen nagymennyiségű hust consumál, mely hajokon, mesterségesen készített jéggel hűtött kamrákban, minden hátrány nélkül hozatik az aequator forró övének keresztül D é l - A m e r i k á b ó l.

A jég között conservált hus puhább és ízletesebb, mint az egészen friss hus, mert a hideg a szívós husrostokat meglazítja és megpuhítja. Hátránya azonban szintén meg van a fagyasztásnak, a mennyiben a jég között tartott hust, ha onnan kivesszik azonnal el is kell használni, különben igen rövid idő alatt megromlik, azaz rothadni kezd. Ez abból magyarázható, hogy a rothadást okozó nagyszámu csirák a fagyasztás által csak fejlődésükben megakadályoztattak s mihelyt az akadály

eltűnik, azonnal megkezdik a hideg által még megpuhított anyagban romboló tevékenységüket.

A második conserválási mód a n e d v e s s é g e l v o n á s a. Mivel ezen alsóbbrendű szervezetek sejtjei vizdus protoplasmából állanak, a nedv elvonás vagyis a kiszáritás szintén megakadályozza fejlődésüket; de csirjaik azért éppen úgy nem pusztítottak el tökéletesen, mint a fagyasztás által, mint a növénymagvak is mérsékelt hőmérsék mellett nagyon jól kiállják a száritást. Az ugynevezett m u m i a b u z a, melyet a régi e g y p t o m i a k a halottak mellé tettek, ámbár oly hosszú ideig volt a sivatag száraz klímájának kitéve, körülbelül 4000 évi nyugvás után sem vesztette el csirázó képességét. Ez egyszerű döntő bizonyíték a kiszáritás conserváló hatása mellett. A buza különben 10% nedvesség mellett is igen jól tartja magát, ha egyenletes hőmérsékű helyen tartatik, mint ezt az Észak-Afrikában használatos gabonavermek (silos) igazolnak, melyeket az utóbbi időben E u r ó p á b a n is eredménynyel utánoznak.

A régi módszer szerint, megnedvesített gabonából öröltliszt könnyen megromlik, mert a megnedvesítéssel egyszerűs mind a rothadás csirái is belejutnak; a szárazon örölt, vagy utólag jól kiszáritott liszt, ha az utólagos megnedvesítéstől megóvatik, az által, hogy hordókba erősen betapostatik, hosszú ideig változatlan marad. Ezen alapszik É s z a k - A m e r i k a nagyszerű liszt kivitele.

A száritás még a hus conserválásánál is alkalmaztatik, pl. nevezetes D é l - A m e r i k á b a n az u. n. t a s a g o vagy c h a r q u e (vékony lemezekre vagdalt s a n a p o n megszáritott hus). A száritás által azonban a hus sokat veszít izéből és a vesztett vizet nagyon nehezen veszi ismét fel. Ezekon kívül conserválhatók száritás által egyes gyümölcsfajok, főzélékek és gyógynövények is.

Dr. Mika Károly.

(Vége köv.)

A gyps mint trágya.

A gyps tudvalevőleg egy kénsavas só, mely áll kénsav, mész és vízből. Hatása igen sokoldalú. Ugyanis, az istállótrágyát javítja, gazdagítja, értékét növeli; a talajban levő kénsavat és meszet gyarapítja, de főképen az abban végbemenő vegyi átalakításokra van befolyással s így közvetve hozzájárul a termés fokozásához.

Lássuk először is az első szerepét s azután fejtegetjük ez utóbbit. A trágya a telepen felbomlásnak indulván, ha gypssal (vagy ehhez hasonló anyaggal) nem kezeljük, lényeg tartalmának egy részét elveszti, míg így a keletkezett ammoniak megkötetik. Hogy e tekintetben mily haszonnal jár a gypsezés, kitéjük egy német gazda kísérletéből, ki minden második nap gypset szórt trágyájára s négy heti hevertetés után a trágyát kivitte a földre, (homokos agyagtalajra), a mely ugaron hagyott őszi alá, s ott keskenyen elterítette. Ugyancsak így járt el a nem gypsezett trágyával is. Már őszkor feltűnt a rozs bujább fejlődésével a gypsezett területen. Tavaszkor pedig még szem-

betünőbb volt a különbség köztük; a gypszett részen ugyanis a rozs magasabb s erősebb száru volt, nem dőlt meg, s jobban kifejlett kalászokat s szebb magvakat hozott. A következő évben a terület lóherrel, zabbal vetetett be s a gypsnak utóhatása kivált a lóhernél észleltetett. (A zab kevésbé mutatta.) Az első vágása a lóhernek 46 cm. magas volt s oly buja, hogy megdőlt, a második szintén buján fejlődött s 30 cm. magasságot ért el; míg egyebütt, hova nem gypszett trágya került — a lóher vágható sem volt.

A gypsnak azonban erőtlen, szegény homoktalajon épp úgy nem lesz eredményes hatása, mint nem hideg, nedves, kötött földben, vagy rég nem trágyázott, elcsigázott talajon. A meszes talajon sem mutat fel nagy sikert. A gyps szintúgy, mint a mész csak jó erőben levő földben válhatik tevékenyvé, a hol van elég — habár oldatlan (szerves s szervetlen) tápanyag — melyet azután módjában van felbontani, folyóvá tenni s a tápot kereső gyökereknek átszolgáltatni.

E pontot tehát ne hagyjuk ki számításainkból, ha gypssal trágyázni s célhoz jutni akarunk, nehogy megesalódjunk, vagy a trágyára szoruló talajt még jobban zsaroljuk!

A gypsnak inkább oldó (hajtó), mint trágyázó ereje van. Direct hatása csak mészben szükölködő talajokon bir fontossággal. Indirect hatását azonban minden talajon érvényesíti a fentebb körvonalozott határok között.

E közvetett hatásában nyilvánul oldó, tápkészítő szerepe. Már maga azon tulajdonsága sem jelentéktelen, hogy a talajban a trágya és más növényi anyagok korhadása útján képződő, vagy a talaj levegőjében található ammóniakot elnyeli, mint pl. az istállóban vagy trágyatelepen eszközli. — Továbbá, feloldja az oldatlan ásványi anyagokat s ez által kiválasztja azokból a növények fejlődésére annyira szükséges phosphorsavat, kálit, stb.

Ezekből látható, hogy a gyps oly talajon is képes termést létrehozni, mely hanyagul műveltetett, hiányosan trágyázott, vagy mód nélkül zsaroltatott. Kivált pedig alkalmas s olcsó eszközzül szolgál a most vázolt gazdasági viszonyok közt levő birtokon, a mindenesetre nagyon indokolt takarmánytermelés előállítására, biztosítására. Ez esetben lóherféléket válasszunk takarmánynul, mert ezeknek a gyps specialis trágyája. Elismert dolog ugyanis, hogy a lóherfélék, mint általában a pillangós virágnak: luczerna, baltaczim, bükköny, lóbab, faszutyka, borsó, lenese — sok légenyt, meszet, villanyt és ként fogyasztanak. Buja fejlődésük, gazdag aratásukhoz ennél fogva alig találunk alkalmasabb s olcsóbb póttrágyát: mint a gypset.

A lóheréseken s hüvelyes növényeken kívül kiténő lesz a gyps még, mint trágya, a herével kevert füvellökre is. Sőt eredményesebb lesz a hatás, ha fahamuval keverve szórjuk el. Amerikában dohány alá is jó sikerrel alkalmazzák az első kapálás után. Ajánlható még olajos növények s kalászosokra is.

Fentebb elmondottuk volt, milyen körülmények közt ja-

valjuk a gypset (a talajnem, talajerő, s természetű növények figyelembe vételével); mégis megtörténhetik, hogy sikertelen lesz hatása, ha vagy későn szórjuk fel, midőn már a növényzet felődése igen előre haladt; vagy ha száraz volt a talaj s az időjárás. A gyps feloldása az első feltétel arra nézve, hogy értékesüljön a termőerő közreműködésénél, e nélkül mitsem várhatunk tőle — legfeljebb a jövő évben!

Ez okból szokták némelyek már igen jókor pl. már őszszel elszórni, vagy jókor tavasszal, midőn még a téli nedveség a földben van. A gypszett talaj kedvező időjárás mellett mindig nyirkosabb szokott lenni, mert magához vonja a gyps a talajnedvességét s így az nem oly hamar párolog el.

Harmatviz azonban kevés a feloldásához, mert 400-rész vízben oldódik csak fel. S a felülszórott gypsnak — feloldva — le kell jutni a gyökerekig. (A lóherfélék gyökerei pedig mélyen tanyáznak). Felerészben őszkor, felerészben tavaszkor is alkalmazhatjuk.

Legzélsezerűbb kinek-kinek próbát tenni vele, az idő s mennyiségre nézve. S aztán kísérje szemmel az eredményt s hasonlítsa össze mérlegen a termést. Az önszemlélet s különleges kísérlet leginkább célhoz vezethet bennünket — kivált a gazdálkodás terén. A gyps szélesesedő időben kézzel szórható fel — egy holdra 2—3 metermázsát számítva.

(„Pr. L.“)

Réti János.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet szőlője.

Az intézeti szőlő a kolozs-monostori határban az u. n. „Hója“-i hegyben, részben lapályos, részben lejtős oldalon fekszik. Határai: keletről a kolozsvári szőlők; délről az intézet külsőségéhez tartozó „Vizentul“-i szántók; északról az alapuradalmi erdő, és nyugatról egy gyümölcsfákkal beültetett, kiálló dombhát, mely nyáron már a délutáni órákban beárnyékolja a szőlőt. — Talaja: agyagmarga, nedves és csuszamlásra hajlandó. — Kiterjedése: 1842 □ öl, melyből — utak, terméketlen részek stb. levonása után — tisztán termőföld 1158 □ öl.

A szőlőt tervezte, berendezte s jelenleg is kezeli Ritter Gusztáv, intézeti főkertész.

Berendezésekor a lejtő terraszírozottatott, miáltal a szőlő termőföldje három részre lett felosztva, u. m.:

- a terraszírozott részre;
- a felső nagyobb részre; és
- az aljra.

Mindhárom rész a fekvésnek megfelelő korai és késői fajokkal, részint sima, részint gyökeres vesszőkkel ültetett be.

A szőlőművelések közül a terraszírozott részen az okoszerű karikás művelés, a felső nagyobb részen a karikás és csapraművelés, az aljban pedig a „Guyot“-féle sodronyművelés követetik. A tőkék egymástól való távolsága 140 cm.

Jelenleg a következő szőlőfajokkal van beültetve: barátiszőlő, fekete és piros burgundi, oportó, piros trami, rajnai rizling, piros malvasia és 1 tábla veyges asztali szőlővel; ezen

táblában a csemege szőlőfajok közül 39-féle van, és pedig: Bordelaise, Chasselas blanc joinne, Ch. blanc, Ch. diamant fekete, Ch. doree, Ch. musque, Ch. Napoleon, Ch. rouge d'Espagne, Ch. blanc d'Espagne, Cyprusi szagos, Chass. Fontaineblau, Frankenthaler, Turmeuny fehér, Golden, Hambro, Izabella fekete, Korai Mallingre, L' Allemander, Margit szőlő, Rogós muskotály, piros muskotály, Alexandriai piros muskotály, Smyrnai vörös muskotály, Pineau noir de Chlos et Bal, Pineau flor, Malaga, Passatutti, Selyemszőlő, Regutu korai, Szegszárdi piros és zöld, Tramini szagos, Sárfehér, St. Laurent, Semillon, Teutrier, Tramini fehér és Uva regia.

Hogy e különböző fajú szőlők termései mennyiben különböznek egymástól, azt a minden évben (szüret alkalmával) tartatni szokott vizsgálatok mutatják. Ha e vizsgálatok eredményét, a legutóbbi 7 év termés mustjának cukor- és savtartalmát összehasonlítjuk, legjobbnak: a tramini (17.2% cukor és 1.1% sav átlagtartalommal); középmínőségűnek: a barátszőlő (16.3% cukor és 1.0% sav-átlagtartalommal); középen alólinak: a fekete burgundi mustját (13.5% cukor és 1.2% sav-átlagtartalommal) mondhatjuk.

Hogy mennyiség tekintetében itt melyik szőlőfaj volna legjobb, ezt megtudni igen nehéz vagy talán éppen lehetetlen, mivel egy évben egyik, más évben a másik szőlőfajnak kedvez inkább az időjárás, vagy egy évben kevesebb, más évben több kárt okoznak a madarak, rovarok, szőlőbetegségek stb.

Az idei termés a múlt évinél minő- és mennyiség tekintetében jobbnak mondható, mivel mennyiségileg a várakozásnak teljesen megfelelt, (mellesleg említem meg, hogy a rajnai rizling feltűnő bőven termett, 1 tövön 40—45 fürt is találtott), minőségileg pedig, mint az az október hó 19-én tartott szüret alkalmával, báró Babó-féle mustmérővel eszközölt vizsgálatok eredményéből kitűnik, a múlt évinél határozottan jobbnak mondható.

Az említett vizsgálat eredményét az alábbi kimutatás tünteti fel, összehasonlítva a múlt évi termés mustjának cukor- és savtartalmával.

Sorszám	A szőlő faja	1884.		1885.		Jegyzet.
		Cukor %	Sav %	Cukor %	Sav %	
1.	Barát	16.0	1.1	18.0	0.8	1884-ben nem termett
2.	Piros burgundi	—	—	18.5	0.92	
3.	Fehér „	—	—	17.5	0.94	
4.	Oportó	14.2	0.9	15.2	0.75	
5.	Tramini	14.0	1.35	19.7	0.82	idegen mustból
6.	Rajnai rizling	15.5	1.65	18.0	0.96	
7.	Vegyés asztali	13.0	1.5	18.5	1.03	
8.	Kömáli	—	—	17.5	—	

Tehát legnagyobb czukortartalommal az idén is a tramini szőlő mustja birt, legkisebb az oportó czukor tartalma.

Kolozs-Monostor.

Székely Sándor,
III. éves gazdász.

7 Termelésre ajánlt gyümölcsfajok.

A múlt hó 21-én tartott gyümölcsészeti kongresszuson Bencsik György hazánk kitűnő pomologusa által zónák szerint termelésre ajánlt gyümölcsfajok némi módosítással el lettek fogadva, miért is alább közljük a felső, vagyis kárpáti zóna — hova Erdély is számítandó — részére ajánltakat:

Alma.

Csemege-gyümölcs.

Nyári: Vörös Astrachan, fehér Astrachan, virginiai rózsalma.

Őszi: Danzigi bordás, őszi vörös Calville, Gravensteini, Hawthorden.

Téli: Fehér olasz Rozmarin, Welteni Jansen, London Peppin, Angol arany Parmain, valódi Masánszky, Muskotály reinette, Ananas reinette, Harbert reinette-je, Pázmán Péter (Bozmaner), Rudolf korona-herceg, Nagy Casseli reinette, Baumann reinette, Batul, Hagyma Masánszki, gróf Bánffy Pál almája.

Piaczi gyümölcs.

Kizárólag téli: Fehér olasz Rozmarin, Londoni Peppin, Angol arany Parmain, Masánszky, Batul, Pónyik.

Aszalásra.

Angol arany Parmain, Boiken alma, valódi Masánszky, Hawthorden.

Körte.

Csemege-gyümölcs.

Nyári: Zöld Magdolna, Juliusi Esperes, Guyot Gyula, Boldogasszony vajonc, Courteray-i Ananász, Clapp kedvence.

Korai és késő őszi: Congressus emléke, Erdel vajonc, Williams, Treyve-né körtéje, Zöld Isambert, Gellert vajoncza, Uj Poiteau, Rey Leo, Arenberg Colmárja, Napoleon vajoncza, Bosc vajoncza, Esperen uri körtéje, Avranche-i jó Lujza, Diel vajoncza, Clairgeau vajoncza.

Kora és késő téli: Bachelier vajoncza, Loriol de Barny asszony, Luizet vajoncza, Berkman vajoncza, földmives katona (Soldat laboureur), Arenberg vajoncza, Angoulême-i hercegnő, Májusi vadonc, Liegel téli vajoncza, Egri körte, Jodoigne diadala, Malinesi Josephina, Mas elnök, Téli Esperen, Nemes Crossane, Guisse Mária, Angers-i Dávid, Esperen Bergamotte-ja, Bollwilleri vajonc.

Piaczi gyümölcs.

Nyári: Juliusi-i Esperes, Boldogasszony vajonc, Szürke jó (Gute Graue), Kálmán körte.

Őszi: Uj Poiteau, Arenberg Colmár-ja, Bosc vajoncza, Espérine, Avranche-i jó Lujza, Diel vajoncza, Clairgeau vajoncza, Angoulême-i hercegnő, Császárkörte.

Téli: Bachelier vajoncza, Luizet vajoncza, Berkman vajoncza, Arenberg vajoncza, Liegl téli vajoncza, Egri körte,

Téli Esperes, Guisse Mária, Angers-i Dávid, Esperen Bergamotteja.

Aszalásra.

Szürke jó, Salzburgi körte, Kálmán körte.

Szilva.

Csemege-gyümölcs.

Korai: Bavay korai reineclaude-ja, korai termékeny (Frühe Fruchtbare).

Középérésűek: Zöld reineclaude, Althan reineclaude-ja, Kirke szilvája, tarka Perdrigon, vörös barackszilva (Rothé Apricosen pflaume), Victoria, veres tojásszilva, sárga Washington, mármárosi nyakas szilva (Ungarische Dattelpflaume), Pettyes Mirabella (sárga), sárga uri szilva (Monsieur Jaune).

Késői: Átlátszó reineclaude (reineclaude transparente), Bavay kései reineclaude-je, Besztercei muskotály szilva, nagy angol szilva (Grosse Englische), Decaisne szilvája, Besztercei szilva.

Piaczi gyümölcs.

Bavay korai reineclaudeja, korai termékeny (Erühe Fruchtbare), zöld reineclaude, Althan reineclaudeja, Victoria, Átlátszó reineclaude (reineclaude transparente), Besztercei muskatály szilva, Besztercei szilva.

Aszalásra.

Korai termékeny, Besztercei szilva, Victoria, Decaisne, ageni magvaváló, Mirabella (sárga).

Cseresnye.

Csemege-gyümölcs.

Korai: Coburgi fekete, korai májusi cseresnye.

Középérésűek: Hedelfingi óriás, nagy Gemersdorfi ropogós:

Késői: Dönissen sárga ropogósa, nagy fekete ropogós, Tilgner fekete ropogósa, nagy Hollandi hercegnő, Mednyánszky Emilia, Disznódi fűszeres.

Piaczi gyümölcs.

Coburgi korai, nagy Gemersdorfi ropogós, nagy fekete ropogós, Groll tarka ropogósa, nagy Hollandi hercegnő, Dönissen ropogósa, Mednyánszky Emilia.

Aszalásra.

Fekete sas (Schwarzer Adler), nagy Gemersdorfi ropogós, nagy fekete ropogós, Schneider kései ropogósa.

Meggy.

Csemege-gyümölcs.

Korai: Korai Hortensia, Eugénia császárné.

Közép és későérésűek: Prágai muskatály, fekete spanyol meggy (Doctor Kirsche), édes Amarella, Holman hercege (Holman's Duke), kurtaszáru meggy (griotte à courte queue).

Piaczi gyümölcs.

Prágai Muskotály, Körösi fekete meggy, fekete spanyol meggy (Doctor Kirsche), Brüsseli kései (Brüsseler braune).

Aszalásra.

Fekete spanyol meggy, Körösi fekete, Braunau Amarella.

Sárga barack.

Csemege-gyümölcs.

Esperen korai barackja, Ananas (Abricot de Breda), Nancy-barack, Ambrózia.

Piaczi gyümölcs.

Nancy-barack, magyar közönséges, nagyszombati sárga barack.

Őszi barack.

Amsden jaune, korai Mignon, fehér Magdolna, Bollwilleri kedvencz, nagy Mignon, Doué szépsége, korai violaszin kopasz barack, Beatrix Weserle.

Amerikai szőlővesszők eladása.

A földmivelési ministerium amerikai szőlővesszők beszerzése tárgyában a következő értesítést teszi közzé:

Amerikai szőlővesszők csakis zár alatt levő, tehát olyan községek határába szállíthatók, a melyek határában phylloxera már constatáltatott; ez okból amerikai szőlővesszők csakis ily községekbeli szőlőbirtokosoknak adatnak el.

A vesszők ára és kiadásuk ideje. Amerikai szőlővesszők 1886. tavaszán adatnak el, következő áron:

a) Hazai telepekről származó vesszők:

	gyökerek	simák
		ezre

Riparia sauvage 20 forint, 10 forint.

Franciaországból hozott ugyanezen vesszők ára, ha a hazai telepekről az igényeket kielégíteni nem lehetne: gyökerek ezre 40 frt, simavesszők ezre 10 frt.

b) Kísérletezésre ajánlhatók a Franciaországból való behozatal útján szerzendő következő fajta amerikai szőlővesszők:

	gyökerek	simák
		ezre

1. Jacques 50 frt 10 frt

2. Vitis Solonis 50 „ 10 „

3. York Madeira 60 „ 15 „

A fentnevezett fajták, mint a phylloxerának ellenálló alanyok használhatók, s ennél fogva bortermelésre való használat céljából nemes szőlőfajtákkal beojoztandók.

A fent kitett árakban a csomagolás és a telephez legközelebb vasutállomáshoz való szállítás költségei is bennfoglaltatnak; a telepek által előlegezett vasuti és hajószállítási díjak azonban a vevők által fizetendők.

Ugy a szőlővesszők ára, mint a vasuti szállítási költségek utólag fognak a vevőktől beszerezni.

Az amerikai szőlőfajták körülírása. A ministerium terjesztésre — az eddigi tapasztalatok alapján — csakis a Riparia sauvage-t ajánlja, mely a legtöbb talajban jól tenyészik, kivéve a tulságosan sovány és tulszáraz vagy tulsodós talajnevet.

Kísérletezésre ajánlhatók a Franciaországból való behozatal útján szerzendő következő amerikai szőlőfajták:

1. a Jacques, mely kivéve a tuffos fehér altalajjal bíró talajnevet és olyat, a hol a talajviz magasan áll, termékeny földben mindenütt jól diszlik.

Előnye az, hogy ha az oltványok kimaradnak, az amerikai tőke termése, kedvező meleg fekvésnél, festésre jól használható vörös bort szolgáltat. Hátránya az, hogy mint sima vessző, nehezen gyökeresedik.

2. a *Vitis Solonis* kivált kissé nedvesebb talajban, és

3. a York Madeira, mely — bár lassabb tenyészetű, — de szárazabb, meszesebb talajban is jól diszlik. Ezen faj termése — az oltványok kimaradása esetén — festésre szintén használható vörös bort szolgáltat.

E faj — Nádor Izabella elnevezés alatt — az ország több vidékén már is el van terjedve.

Más fajták tekintetében az eddigi tapasztalatok nem elég kimerítőek arra, hogy azok akár kísérletre is ajánlhatók legyenek, ez okból mást, mint a fent említett fajtákat a ministerium nem ad ki és beszerzésüket nem közvetíti.

A vesszők kiadásának föltételei; helyes művelés iránt vállalandó kötelezettség. Azok, a kik amerikai szőlővesszőket akarnak venni, az ez iránt az országos borászati kormánybiztoshoz benyújtandó megrendelésben kötelezik magukat arra, hogy a művelés tekintetében kiadandó utasításokhoz szorosan alkalmazkodni fognak.

Hogy ezen föltételek megtartása végett szükséges előintézkedések megtétethessenek, a megrendelők jó előre értesítenek, hogy a venni kívánt vesszőből mennyit fognak kaphatni s ugyanez alkalommal közölni fog velük a művelési utasítás is.

A föltételek megtartása tekintetében a termelők magukat az állam ellenőrzésének alávetni tartoznak, a mennyiben a borászati vándortanítók vagy egyéb. közegek az illetők szőlőit időnként megsejmelvén, az utasítás megtartásáról meggyőződést szereznek, s a tapasztaltokról a ministeriumhoz jelentést tesznek. — Azon termelőtől, kiről tapasztaltatnék, hogy a föltételeket meg nem tartja, azon kedvezmény, hogy az államtól, vagy ennek közvetítésével amerikai szőlővesszőket vásárolhasson egyszer mindenkorra meg fog vonatni.

Megrendelési minták. Hogy a termelőknek az amerikai szőlővesszők beszerzése iránti lépések megtétele megkönnyíthessék: külön nyomtatott megrendelési minták készíttetnek s melyekben a megkivántató adatokra vonatkozó rovaton kívül a művelési feltételek elfogadását illető kötelező nyilatkozat foglaltatik. Ezen megrendelési ív az illető felek által — a rovatok megfelelő kitöltése mellett — egyszerűen aláírandó és beküldendő.

Ily megrendelési minták — szóbeli vagy írásbeli megke- resésre — szerezhetők a borászati kormánybiztosságtól, az összes vinczellér iskolai igazgatóktól (Érdiöszeg, Tarcali, Budapest, Nagy-Ényed, Ménes, Pozsony); a borászati vándortanítóktól (1. Tuss Antal, Gödöllő. 2. Gyürky Antal, Garam-Kövesd u. p. Parkány. 3. Fröhvirth Ferencz, Nezsider. 4. Palumbly Gábor, Boglár. 5. Dezső Miklós, Pécs. 6. Vitál Kornél, Balatonfüred. 7. Maurer János, Kassa. 8. Guzmán Dénes, űMisztótfalu. 9. Pluhár Pál, Érdiöszeg. 10. Fekete Pál, Szökefalva u. p. Dicső-Szent-Márton); — a kerületi phylloxera feigyelők től. (1. Biró Lajos. 2. Lehner Vilmos, Budapest. 3. Le-

hoczky Dezső, Székesfehérvár. 4. Turián Gábor, Miskolcz. 5. Máriássy Antal, Ér-Mihályfalva. 6. Wény János, Fehértemplom); és végre zár alatt levő, tehát phylloxera községek előjáróságaitól, melyek e czélból kellő számú példányokkal el fognak láttatni.

Hová küldendők a megrendelések. A kitöltött megrendelési ívek az országos borászati kormánybiztoshoz (Budapest fővámház) küldendők be és pedig legkésőbb f. év nov. 30-ig. A kormánybiztos a következő január hó 10-e után — január végeig — a törvényhatóságok útján értesíti a megrendelőket az iránt, hogy a kívánt vesszőkből mennyit fognak kaphatni.

Felszólalások határideje. Ha a vesszőszállítás ellen akár a törvényhatóságnak, akár a fenneltetési hely hatóságának vagy szőlőbirtokosainak kifogásuk van; a felszólalás azonnal megteendő, miután ama megrendelés, mely ellen február végig felszólalás a ministeriumhoz nem érkezik, — nem kifogásoltnak tekintetvén, effectuáltatni fog.

Kedvezményes figyelembevétel az esetre, ha a megrendelések a hazai telepekről nem lennének foganatosíthatók. A mennyiben a beérkező megrendelésekben több amerikai szőlővessző kéretnék, a hazai telepekről, mint a mennyi ott rendelkezésre áll, és így az igények részben Franciaországból való megrendelés útján — tehát magasabb árak mellett — volnának csak kielégíthetők: az esetben az igények közül azok vétetnek első sorban figyelembe, a melyek oly borvidékről, és ott oly szőlőbirtokosoktól erednek, a hol, illetőleg a kire nézve, a szőlőművelés a fő, illetőleg kizárólagos jövedelmi és keresetforrást képezi; míg oly vidékekről bejelentett igények, melyek ily szempontból kevésbé fontosak, csak az előbbieik igényeinek kielégítése után, másodsorban vétetnek figyelembe.

Igazoltványok kiállítása. Az előző pontban említett azon körülmény, hogy a megrendelőnek a szőlőművelés képezi kizárólagos keresetforrását: helyhatósági, illetőleg községelőjárósági bizonyítvánnyal igazolandó.

Ily bizonyítványokat a községi előjáróságok a megrendelést tevő szőlőbirtokosok szóbeli kérelmére, — a f. év 54374. számú rendelet értelmében — díj nélkül és bélyegmentesen tartoznak kiállítani.

Az eljárás megkönnyítése végett az érintett körülmény egy bizonyítványban több ugyanazon községből jelentkező szőlőbirtokosra nézve is igazolható.

Vesszők árának beszédése. A nyert vesszők utánvétel nélkül és biztosított szállítási határidő mellett a legközelebbi vasut- vagy gőzhajó állomásig portomentesen küldetnek, annyiban a vasuti fuvardíjakat és szállítási költségeket az illető elküldő telepek előlegezik. A vessző ára azután az illetékes adó-hivatalok útján fog a szállítási költséggel együtt az illető vevőtől beszédetni.

Kelt Budapesten, 1885. október hóban.

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium.

EGYVELEG.

— Lapunk mai számával Frick Vilmos bécsi könyvkereskedőnél kapható mezőgazdasági szakmunkák katalógusát veszik t. olvasóink; felhívjuk rá becses figyelmüket.

* * *

† Gyászjelentés. Báró Wesselényi Ferencz egyetünk alapító tagja éltének 76 éves korában e hó 11-én megszünt élni. Nyugodjék békével.

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földmivelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint a korai őszi vetések igen szépen fejlődnek és bokrosodnak, sőt a későbbiek is a kedvező idő folytán már szintén javában kelnek.

A repce általában igen sokat javult az utóbbi időben s gyönyörűen diszlik.

A tavasziak alá az előmunkálatokat már sok helyen megkezdették; a borvidékeken a szőlő fedésével foglalkoznak; a dohány simitssa vidékszerre folyamatban van.

Legelők — a kedvező időjárás folytán — elegendő táplálékot nyújtanak s így takarmányhiány miatt ezideig még kevés panasz érkezett.

A buzavetések az elszaporodott egerek Sáros-, Zemplén-, Zólyom- és Moson megyékben pusztítják; míg a repcét Csanád megyében a hernyók rongálják.

Az állategészségi állapot az egész országban általában véve kedvezőnek mondható.

* * *

— „Jegyzéknapló a gazdák számára“ 1886-ra megjelent, szerkesztette Ordódy Lajos. Csinos kiállítású zsebnaptár a rendes naptári adatokon kívül tartalmazza mindazt, mire a gazdának a gyakorlati életben lédten-nyomon szüksége van. Részletes ismertetésbe nem bocsátkozunk, hiszen ismeretes ez már gazdaközönségünk előtt, 13 éve már, hogy közkézen forog e zsebnaptár s nem hisszük, hogy lett volna valaki ez idő alatt, ki nem lett volna vele megelegedve. Melegen ajánljuk a t. gazdaközönségnek e naptárt; ára 1 frt 60 kr.

* * *

— Irtószer a drótféreg ellen. A drótféreg nemcsak nálunk, hanem Németországban és Ausztriában is rendkívüli károkat okoz. A „Landw. Zeitung für Westphalen“ most azt állítja, hogy mézszel sikeresen pusztítja náluk e rendkívüli káros rovarokat. Hectáronként 36—72 mázsa mézszel számítanak e célra, azt a szántóföldön leggyakrabban mindjárt vetéskor kiterítik s a vetéssel egyszerre boronálják be. Ily eljárással sikerült a drótféregtől a leglátogatottabb vidéket is pár év alatt teljesen megszabadítani.

* * *

— Az elültetett gyümölcsfák elpusztulásának legtöbbszörre az az oka, ha nagyon mélyre ültetik. A

fa ültetésnél igen óvatosan kell eljárunk. Ha 4 centiméterrel mélyebbre ültetik, mint a hogy kell: 15—20 év alatt kipusztul; ha 6 cm.-rel mélyebbre, tönkre megy 6—12 év alatt; ha 8 cm.-rel mélyebbre, 3—4 év alatt; ha 10 cm.-rel ültetik mélyebbre, 1—2 év alatt, és ha 12 cm.-rel ültetik mélyebbre, a legtöbb esetben már akkor nyáron kipusztul. Mélyebbre tehát nem kell ültetni soha, mint a hogy előbb állott, hanem inkább feljebb. Csak a birsalmát, ducint és a paradicsomalmafát lehet mélyebbre ültetni, mert ezek, ha a földbe jönnek, igen könnyen kigyökereznek; éppen ezért a körte- és az almafát is mélyebbre lehet ültetni, ha az említett mélységben lettek nemesítve, csakhogy csupán a nemesítési helyig. (M. K.)

* * *

† — A tehén tejének véressége a tőgy és a tevezeték congestiója által okoztatik. A mirigyek vért választanak el a tej helyett. A gyógykezelésre nézve a következőket ajánlhatjuk: A tehén takarmányát haladéktalanul redukálni kell. Legjobb csak korpalevest adni neki és csak könnyű legelőre járatni. Ezenkívül laxáló-szer (fél kilo glaubersó). Végre minden második nap (egy héten át) 2—3 deka salétromot lehet a tehénnek adni. Külsőleg jó a tehén tőgyeit hideg vízben fürösztetni, s mindenképp a tehénnek nyugalmat biztosítani.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár nov. 12-én. Összes felhajtás 2421 db. nagy és apró marha. — Ebből eladott 43 db. bika, 938 db. ökör, 500 db. vágó tehén, 113 db. fejős tehén, 82 db. bival, 278 db. borju, — db. bárány, 477 db. juh. Árak: bika darabonként 90—150 frt, ökör páronként 180—240 frt, vágó tehén páronként 130—200 frt, fejős tehén darabonként 80—140 frt, bival páronként 170—220 frt, borju darabonként 11—36 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként 6—9 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 47—52 frt, tehénhús 46—51 frt, borjuhús 62—64 frt, bivalhús 41—48 frt.

Pozsonyi marhavásár nov. 16-án. Összes felhajtás 1154 darab, és pedig 976 darab magyar, — darab lengyel és 178 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 57—64 frt, lengyel — frt, német 60—65 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Bécsi marhavásár nov. 16-án. Összes felhajtás 1915 drb és pedig 523 drb. magyar, 460 drb. lengyel és 932 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—63 frt, lengyel 52—57 frt, német 54—64½ frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Kőbányai sertésvásár nov. 13-án. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) A nagyobb kereslet folytán az e heti üzlet különösen hizott sertésekben élénk volt és az árak emelkedő irányt követnek.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 kgr. nehéz 45½—47 krral, 180—240 kgr. nehezek 46—47

kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 44 — kr, vidéki sertés 44—44½ kr, könnyű — kr. Transitóban: szerbiai 42½—44 kr., románia — — kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 8516 darab, összes elhajtás 12181 drb.

Bécsi sertés vásár nov. 10-én. Összes felhajtás 7479 drb. és pedig 1321 drb. nehéz, 1392 drb. közepéhez és 4226 drb. süldő. Árak 100 kilónként: nehéz 41—42 frt, közepéhez 38—40 frt, süldő 28—38 frt; szalonna és zsír 48—50 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

A
magyar gazdatisztek és erdészek
segélyegyesülete

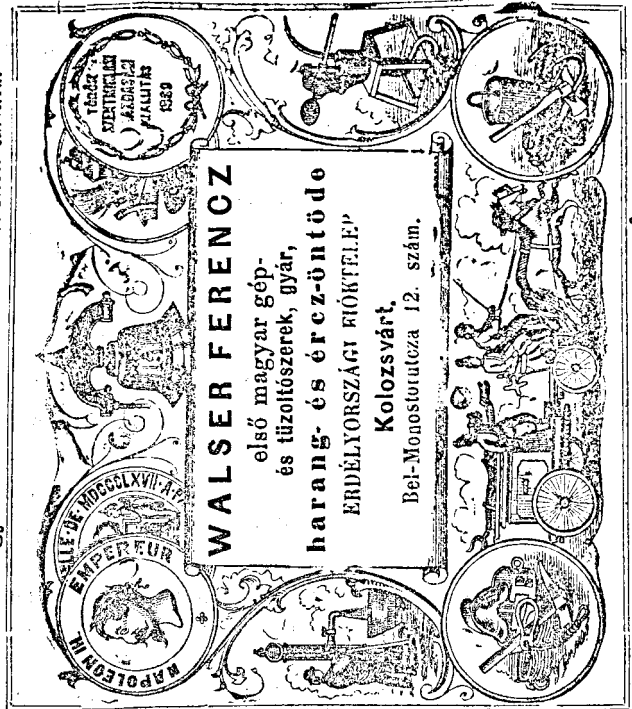
ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

(46—52.) (3.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Úr-let nagyobbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékek kútak s berendezésére.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árák mellett. (46—52.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	november	14 metermázsa	785	—	700	740	690	675	—	—	—	—
Budapest	november	14 " "	760	—	635	700	645	555	—	—	—	—
Balázsfalva	september	3 hektoliter	450	350	325	—	200	450	—	—	250	36
Brassó	november	13 " "	620	420	390	260	180	300	380	220	240	40
Deés	november	10 " "	600	560	480	—	200	380	620	280	320	28
Gyula-Fehérvár	november	14 " "	630	525	465	—	250	320	450	125	260	40
Kézdi-Vásárhely	november	12 " "	600	500	350	260	180	360	300	80	270	32
Kolozsvár	november	12 metermázsa	720	—	540	—	480	440	500	150	300	42
Maros-Vásárhely	október	1 metermázsa	618	485	485	440	418	423	260	130	290	32—36
Nagy-Szeben	november	13 hektoliter	530	410	360	350	180	360	200	130	360	40—46
Nagy-Várad	november	10 " "	535	395	382	292	220	305	480	160	380	48
Sepsi-Szent-György	november	16 " "	600	500	370	240	180	320	300	150	150	32
Szász-Régen	november	12 " "	600	400	350	300	190	340	400	200	260	28
Torda	november	14 " "	575	375	375	300	160	300	300	20	250	36